

מסורת הש"ס

- א) כ"א שילד וכן לקמן,
- ב) [נ"ל] רבותי וכ"א ב"ר פ"ד
- ג) ה"א [ג] א [פסחים ג, ו] ו
- ד) [ותו] כ"א ש"ס [מ"י]
- ה) [נעל] ח' [ג] י [יבמות ק"ג, א] [שם] ח"א אלונו, [ח] דברי הרב, [ח]

תורה אור השלם

- 1 ואזניך תשמענה דבר מאתריך לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמינו ובי תשמאלו: ישעיהו ל כ א
- 2 גם מנהיגו יקרא וזאתתים בדרך וקצוץ השדק והשכל הנהג והפר קאבויקה פי הלך האדם אל בית עולמו וקבבו בשוק ההפך:
- 3 בקל עת יהיו בדרך לקביו וסון של ראשך אל יקור: קהלת ח ח
- 4 לכן בה אשר אוני אלהים הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו והנה עבדי ישחו ואתם תצמאו והנה עבדי ישמרו אתם תבשו: ישעיהו סה י ג
- 5 הנה עבדי יהיו מטוב לב ואתם תצוקו מכאב לב ומשמר רוח תתליה: ישעיהו סד ט

הגהות הב"ח

- א) ג"ב ש"א לכן כה אמר:
- ב) ר"ש ד"ה דטו וכו' דבני פומבדיה: א) ד"ה אונן וכו' לו בו מהאחי:
- ג) ד"ה ויש שמענו וכו' ימות שישבו בתשובה:
- ד) במשנה מי שהשקט לו בדקן: א) ר"ש ד"ה מי שהשקט לו טמן:

גליון הש"ס

נבמרא בני גלילא אמרי עשה דברים לפני כהן: מוסף שמונת פ"ג א"י:

מוסף רש"י

נותן כיסו לנכרי. ולא יעללנו פחות פחות מארבע אמות (יע"ד י"ז).

שואל פרק שלשה ועשרים שבת

קנג.

עין משפט נר מצוה

נא א מיי פ"ז מהלכות טעונה הלכה ב:
א ב מיי פ"ז מהלכות שנת הלכה ב"ב כגון לאוין פ"ה טו"ע א"י כ"י רכס סעף א סעף ח וסמן שנת סעף ה:
ב ג מיי פ"כ ח הלכה ו סמן ש טו"ע א"י כ"י רכס סעף ב:
ג ד מיי פ"ח א ח הלכה ו סמן ש טו"ע א"י סעף טו:
ד ה מיי פ"ח א ח הלכה ב סמן ש:
ה ו ז מיי ס" ו פ"ב ש הלכה ו סמן ש טו"ע א"י סעף א:
ו ח מיי פ"כ ח הלכה ו סמן ש טו"ע א"י סעף א:
ז ט מיי ש טו"ע א"י סעף ג:
ח י מיי ש טו"ע א"י סעף ד:
ט כ ל מיי ש טו"ע א"י סעף ה:

רכינו הנאל

איהו בן עולם הבא כל שדעת רבותיו נוחה הימנו. פרק עשרים וארבע מי שהחשיך בדרך נותן כיסו לנכרי וכו'. ואוקיימא למתניתין דאין מעמיד עצמו על ממונו והתירו לו לתת כיסו לנכרי בשביל שלא ישאנו הוא בעצמו. וכן רבא וריקט ואמר דיקא כיסו אבל מציאה דלא אתאי לידיה לא התירו לו לתת לנכרי. ובמציאה דאתאי לידיה לישאנו ברתא עלתה בתיקו. וכל תיקו דאיסורא לחמורה, והילכתא כרבא דאוקמא (לידיה) [למתני']. וכיכו ממש. אין עמו נכרי מניחו על חמור. דייקונו מניה בעת שמצויין בידו נכרי וחמור לנכרי יהיב ליה מפני שאינו מצווה על שבותתו של נכרי, וכן לא התירו לו לתת כיסו על החמור שהוא מצווה על שבותתו אלא אם אין שם נכרי אלא חמור. וישראל חרש או שוטה או קטן אינו נותן כיסו לאחר מהו אלא נותן כיסו על החמור. ולעולם לגרוע שבין נותן, כגון חרש ושוטה לשותו נותן, שוטה וקטן לשותו נותן, והשוטה גרוע בבני אדם שאין הפרש בין אדם לבהמה אלא הדעת והתבונה וה כיון שאין לו דעת כבהמה חשיב. בומן שאין עמו נכרי ולא חמור אלא חרש וקטן לאיזה מהו יתן כיסו,

ונשמתו עולה ושוב אינה יורדת. אף על פי כן כשהיא רולה היא יורדת כי היא דלעיל רוצה אחי בר יאשיה וכההיא מעשה דר' צנאה דחזקת הצמים (ב"ב דף נ"ח. ג) וחס) דהוה מזיין מערפא כי מטא למערפא דאצרהס אצינו אשכמיה לאליעור עבד אצרהס דקאי אצנא אמר ליה מאי קא עבד אצרהס כו' אמר ליה יעוול וימתי כו' א"ע"פ שנסמתו הימה גזווה מתמת כסא הכבוד. מ"ר:

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך כו' חרש שוטה וקטן. א"ע"ג דאמר לעיל צפרק כל כתבי (דף קכ"א). גזי קטן שצא לכזות דקטן העושה לדעת אצני אסור מיהו הכל לא מייירי כגון לעבד הקטן עקירה והסמה אלא כדאמרינו לקמן גזי חמור כשהיא מהלכת מניחו עליה וכשהיא עומדת נוטל הימנה. מ"ר:

הסופדים. בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מותר בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר מותר ולא פליגי. מר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אליעזר אומר^א ששוב יום אחד לפני מיתוך שאלו תלמידיו את ר"א וכו' אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מוקשטין והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשיים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשיין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר^ג כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו^ד הנה עבדי ירוננו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

מי^א בשהחשיך. בדרך נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור יהגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאליהם: ג'מ' מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיוסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא דוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיוסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיוסיה דמי או דילמא כיון דלא מרע בה לאו ככיוסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שבותתו נכרי אי אתה מצווה על שבותתו חמור וחרש שוטה וקטן החמור מנה ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם הא לאו אדם חרש ושוטה לשוטה שוטה וקטן לשוטה איבעיא להו חרש וקטן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

אם בן עוש"ב הוא. שאס כשר היה הכל בזכין עליו ומורדין דמעות ומספרים שצחו: אחים בהספידה וההס קאימנא. צשעת מיתמי התאמן בהספד שלי שיתחממו וימכרו רחמי העומדים ויכנו: ההס קאימנא. צשעת הספד ואשמע איך תתחמם אלמלא אלטרין לרצ לאזהורייה להספדל. וכיון דרצ צבדא רצה וכן העולם הבא למה ליה לאזהורייה הא אמר מהספידו ניכר: הא דמחממין ליה. להספידל: ואחים כו'. לעולם חמומי צעי שאין בני אדם נכמרים כל כך על זקן ומיהו לאדם חסיד כי מחממו בהספידל מחממין וזכו כולוה ולמי שאינו חסיד כל כך מחממו ליה ולא מחממו: דסנו ליה כולוה פומבדיאי.

משום דמוכח להו צמייא דשמיה^א וצני פומבדיאי רמאין הן כדאמרינו בשחיטת חולין (חולין קכ"ג). פומבדיאי לויך שני אושפיזין: ואוניך אשמענה דבר מאתריך לאמר זה הדרך לכו וישמוענה דבר מאתריך לאמר זה הדרך לכו בו כי תאמינו ובי תשמאלו וכו' חנינא אמר כל שדעת רבותיו נוחה הימנו^ב וסבכו בשוק

הסופדים. בני גלילא אמרי עשה דברים לפני מותר בני יהודה אמרי עשה דברים לאחר מותר ולא פליגי. מר כי אתריה ומר כי אתריה תנן התם רבי אליעזר אומר^א ששוב יום אחד לפני מיתוך שאלו תלמידיו את ר"א וכו' אדם יודע איזהו יום ימות אמר להן וכל שכן ישוב היום שמא ימות למחר ונמצא כל ימיו בתשובה ואף שלמה אמר בחכמתו^ב בכל עת יהיו בגדיך לבנים ושמן על ראשך אל יחסר א"ר יוחנן בן זכאי משל למלך שזימן את עבדיו לסעודה ולא קבע להם זמן פיקחין שבהן קישטו את עצמן וישבו על פתח בית המלך אמרו כלום חסר לבית המלך טיפשין שבהן הלכו למלאכתן אמרו כלום יש סעודה בלא טורח בפתאום ביקש המלך את עבדיו פיקחין שבהן נכנסו לפניו כשהן מוקשטין והטיפשיים נכנסו לפניו כשהן מלוכלכין שמח המלך לקראת פיקחים וכעס לקראת טיפשיים אמר הללו שקישטו את עצמן לסעודה ישבו ויאכלו וישתו הללו שלא קישטו עצמן לסעודה יעמדו ויראו חתנו של ר"מ משום ר"מ אמר אף הן נראין כמשמשיין אלא אלו ואלו יושבין הללו אוכלין והללו רעבין הללו שותין והללו צמאים שנאמר^ג כה אמר ה' הנה עבדי יאכלו ואתם תרעבו הנה עבדי ישתו ואתם תצמאו^ד הנה עבדי ירוננו מטוב לב ואתם תצעקו מכאב לב ד"א בכל עת יהיו בגדיך לבנים אלו ציצית ושמן על ראשך אל יחסר אלו תפילין:

הדרן עלך שואל

היו הספדין לפני המטה וציהודה לאחר המטה: וכו'. שפני שאינו יודע איזה יום ימות^ה וטובה תשובה יום אחד לפני מיתמו נמצא כל ימיו בתשובה יהיו: צגדיך לבנים: שמתוך טהורה ונקיה: כלום חסר ציט המלך. צמתיה. הכל מוכן ושמה יצהילנו לצא פתאום ואנו לריכין ליכנס לסעודה מקושטין: כלום יש סעודה בלא טורח. עדין יטרכו ויש לנו שות הטובה להסקט: ועמדו ויראו. ואף לעוה"ב צדיקים יושבים ואוכלים ורשעים עומדים ורואים: ר"מ אומר. אין עומדין ורואין שא"כ אף הם היו נראים מן הקרואים ולשמע שכן דרך המשלים עומדים ואין כאן צושה: זה לוי"ט. שמלובן הצגד: אלו פפילין. שהס שם משמן טוב דכתיב^ז וראו כל עמי הארץ כי שם וגו' ותנא ר"א הגדול אומר אלו תפילין שצראש (בבב"ב דף ק"ג.)

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך. בדרך נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור יהגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאליהם: ג'מ' מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיוסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא דוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיוסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיוסיה דמי או דילמא כיון דלא מרע בה לאו ככיוסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שבותתו נכרי אי אתה מצווה על שבותתו חמור וחרש שוטה וקטן החמור מנה ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם הא לאו אדם חרש ושוטה לשוטה שוטה וקטן לשוטה איבעיא להו חרש וקטן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא

הדרן עלך שואל

מי שהחשיך. בדרך נותן כיסו לנכרי. ואם אין עמו נכרי מניחו על החמור יהגיע לחצר החיצונה נוטל את הכלים הניטלין בשבת ושאינן ניטלין בשבת מתיר החבלים והשקין נופלין מאליהם: ג'מ' מאי טעמא שרו ליה רבנן למיתב כיוסיה לנכרי קים להו לרבנן דאין אדם מעמיד עצמו על ממונו אי לא שרית ליה אתי לאיתויי ד' אמות ברה"ר אמר רבא דוקא כיסו אבל מציאה לא פשיטא כיסו תנן מהו דתימא הוא הדין אפילו אתי לידיה אבל אתי לידיה ככיוסיה דמי איכא דאמרי בעי רבא מציאה הבאה לידו מהו כיון דאתא לידיה ככיוסיה דמי או דילמא כיון דלא מרע בה לאו ככיוסיה דמי תיקו: אין עמו נכרי: טעמא דאין עמו נכרי הא יש עמו נכרי לנכרי יהיב ליה מאי טעמא החמור אתה מצווה על שבותתו נכרי אי אתה מצווה על שבותתו חמור וחרש שוטה וקטן החמור מנה ליה לחרש שוטה וקטן לא יהיב ליה מ"ט הני אדם הא לאו אדם חרש ושוטה לשוטה שוטה וקטן לשוטה איבעיא להו חרש וקטן מאי אליבא דר"א לא תיבעי לך דתניא ר' יצחק אומר משום ר' אליעזר תרומת חרש לא